

El caníbal que portem dins

Des d'Hannibal Lecter en la ficció fins al *caníbal de Milwaukee* en la realitat, allò que una persona se'n mengi una altra ens resulta obscè i immoral. Si hem d'acceptar que els nostres avantpassats –sempre molt llunyans en el temps i, si pot ser, en un altre continent– van haver de practicar el canibalisme, ho fem només argumentant que vivien en condicions extremes o que ho feien amb motiu d'un ritual d'alguna religió de la qual no sabem pronunciar el nom. Podríem dir que el canibalisme és un tabú al qual ens acostem només mitjançant el cinema o alguna pàgina de successos que llegim amb horror. Però hi ha una altra aproximació possible: la que ens presenta Carles Lalueza a *Quan érem caníbals*.

Doctor en biologia, professor de la Unitat d'Antropologia de la Universitat de Barcelona i especialista en estudis de DNA antic, Lalueza utilitza tot el seu currículum per mirar-se el canibalisme des

d'una perspectiva científica que s'allunya de la ficció i el sensacionalisme. En aquest llibre proposa un recorregut per les evidències científiques que es coneixen fins ara de l'existència i possibles raons del canibalisme, un recorregut que va començar fa un milió d'anys per

«**EL CANIBALISME NO ÉS TAN SOLS UN HÀBIT RECENT I PROPI DE LA NOSTRA ESPÈCIE, SINÓ QUE ÉS UNA CONDUCTA QUE ESTÀ ARRELADA EN LES PROFUNDITATS EVOLUTIVES DEL LLINATGE HUMÀ**»
(CARLES LALUEZA)

arribar fins avui. Per tant, no hi parla solament de les restes d'Atapuerca de fa vuit-cents mil anys, sinó que també ens acosta a recerques de jaciments més recents com, per exemple, els dels indis Anasazis a Four Cornes (aquestes *quatre cantonades* on s'ajunten Utah, Colorado, Arizona i Nou Mèxic, EUA), o els dels as-teques de Tenochtitlan (Mèxic), tots dos de fa uns cinc-cents anys.

Al llarg d'aquest repàs d'àpats oblidats, l'autor també ens descobreix les raons per les quals en diversos moments històrics, el canibalisme ha estat rebutjat fins i tot per la comunitat científica. Per posar un exemple, ens recorda que el 1967 un antropòleg de la Universitat d'Arizona, Christy Turner, va publicar un estudi sobre algunes restes Anasazi que demostraven, sense gaires dubtes, el

canibalisme. El text va ser molt polèmic, i en el debat van guanyar els que pensaven que calia afavorir la imatge dels nadius americans com a cultures altament espirituals, igualitaristes i pacífiques. Una dècada després, l'investigador de la Universitat de Nova York William Arens afirmava: «Dubto de l'existència d'aquest hàbit com a pràctica acceptada en algun temps o en algun lloc». Segons ens explica Lalueza, el canvi de mentalitat cap a l'evidència de canibalisme va prendre una gran volada amb la publicació, el 1992, de *Prehistoric cannibalism et mancos*, un estudi exhaustiu de Tim White, de la Universitat de Berkeley, sobre les restes prehistòriques dels indis Anasazi.

En mans de Lalueza, descobrir la certesa del canibalisme en diferents punts de la història es converteix també en un aprenentatge de les tècniques de recerca que s'utilitzen per analitzar les diverses restes o encaixar com si fos un trenclacosques les pistes que s'han aconseguit fins ara. D'aquesta manera, ens fa conscients del tipus de senyals que hauríem de cercar en un crani que ha servit per a un àpat o de la importància del paper de la proteïna priònica en l'argumentació d'un possible banquet.

Quan érem caníbals ens introdueix de ple en aquesta temàtica que provoca fascinació –i que sovint es converteix en morbositat– a partir d'un llenguatge divulgatiu que li ha valgut el premi nacional Prisma Casa de las Ciencias de la Corunya (2005). Una vintena d'il·lustracions acompanyen aquest text editat per Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona i Omnis cellula, associació científicocultural, dins de la col·lecció «Catalísi», que inclou altres títols com *El genoma fluid*, de Josep Maria Casacuberta, o *Convivint amb transgènics*, de David Bueno i Torrens. |

Fitxa tècnica

Quan érem caníbals

Carles Lalueza Fox

Omnis cellula i Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona (Barcelona, 2008)

109 pàgines